

NEINVAZIVNE PREISKAVE TRIPTIHA iz cerkve sv. Dominika v Izoli

Preiskovali smo oltarno tabelno sliko iz cerkve sv. Dominika v Izoli (EŠD 3174), ki upodablja sv. Frančiška, Marijo z Detetom in sv. Dominika. Sliko krasi polikromiran okvir v gotskem slogu, ki razmejuje posamezne upodobitve in posledično tvori kompozicijo triptiha. Slika, ki je trenutno datirana v 16. stoletje, je bila večkrat predelana, kar so pokazale tudi naravoslovne preiskave P. Bešlagić (Naravoslovni oddelek, ZVKDS RC), opravljene pred konservatorsko-restavratorskim posegom [BEŠLAGIĆ, P. *Triptih in oltarni nastavek : Izola - cerkev sv. Dominika, EŠD 3714 : poročilo naravoslovnih preiskav*. Ljubljana: ZVKDS, CK, RC, 2020].

Konservatorsko-restavratorski poseg, ki ga vodi S. Dolinšek (Oddelek za les, RC ZVKDS), je trenutno v fazi kitanja. Predhodno je vključeval tudi čiščenje oz. odstranjevanje določenih faz preslikav, utrjevanje in domodeliranje reliefnih elementov. V trenutnem stanju ohranjenosti je prezentirana faza poslikave, ki pa najverjetneje ni originalna. Glavni raziskovalni vprašnji sta, ali je pod obstoječo fazo še kakšna poslikava in ali je mogoče na podlagi dodatnih analiz določiti časovni okvir nastanka originala.

Gotske in renesančne table imajo v slovenski kulturni dediščini poseben status, saj sodijo v enega izmed najbolj okrnjenih in številčno skromno ohranjenih tipov likovne dediščine. V trenutni fazi konservatorsko-restavratorskega posega smo za materialno karakterizacijo sedanje prezentirane faze poslikave najprej izvedli neinvazivne preiskave (Slika 1); na izbranih področjih smo uporabili prenosne spektrometre (ramanski, infrardeči in XRF). Ugotovili smo različne materiale, kot so živosrebrni sulfid (cinober), kalcijev karbonat (kalcit), svinčev karbonat (svinčeva bela), indigotin (indigo), ogljik (črna na osnovi ogljika), kalcijev sulfat dihidrat (sadra), silicijev dioksid (kremen) in oljna komponenta ter nekateri degradacijski produkti (oksalat, karboksilat). Na nekaterih preiskovanih področjih smo ugotovili tudi prisotnost proteinov in akrilov, ki so najverjetneje prisotni zaradi predhodnega utrjevanja. Ti rezultati še ne odgovarjajo na zastavljeni raziskovalni vprašnji, služijo pa kot dopolnitev rezultatov o materialni sestavi predhodnih preiskav in kot osnova za nadaljnje raziskave.

Trenutna analitična obravnava slike je zapletena tudi zaradi že izvedenih restavratorskih postopkov in prisotnosti restavratorskih materialov v strukturi slike, zato bomo obstoječe rezultate skušali nadgraditi in komplementarno primerjati z uporabo napredne tehnike hiperspektralnega slikanja. Ta je v dediščinski znanosti izjemnega pomena, saj omogoča odkrivanje očem nevidnih komponent in skritih prvin brez poseganja v materialno strukturo predmeta.

Slika 1: Preiskava s prenosnim ramanskim spektrometrom (Foto: Lea Legan)

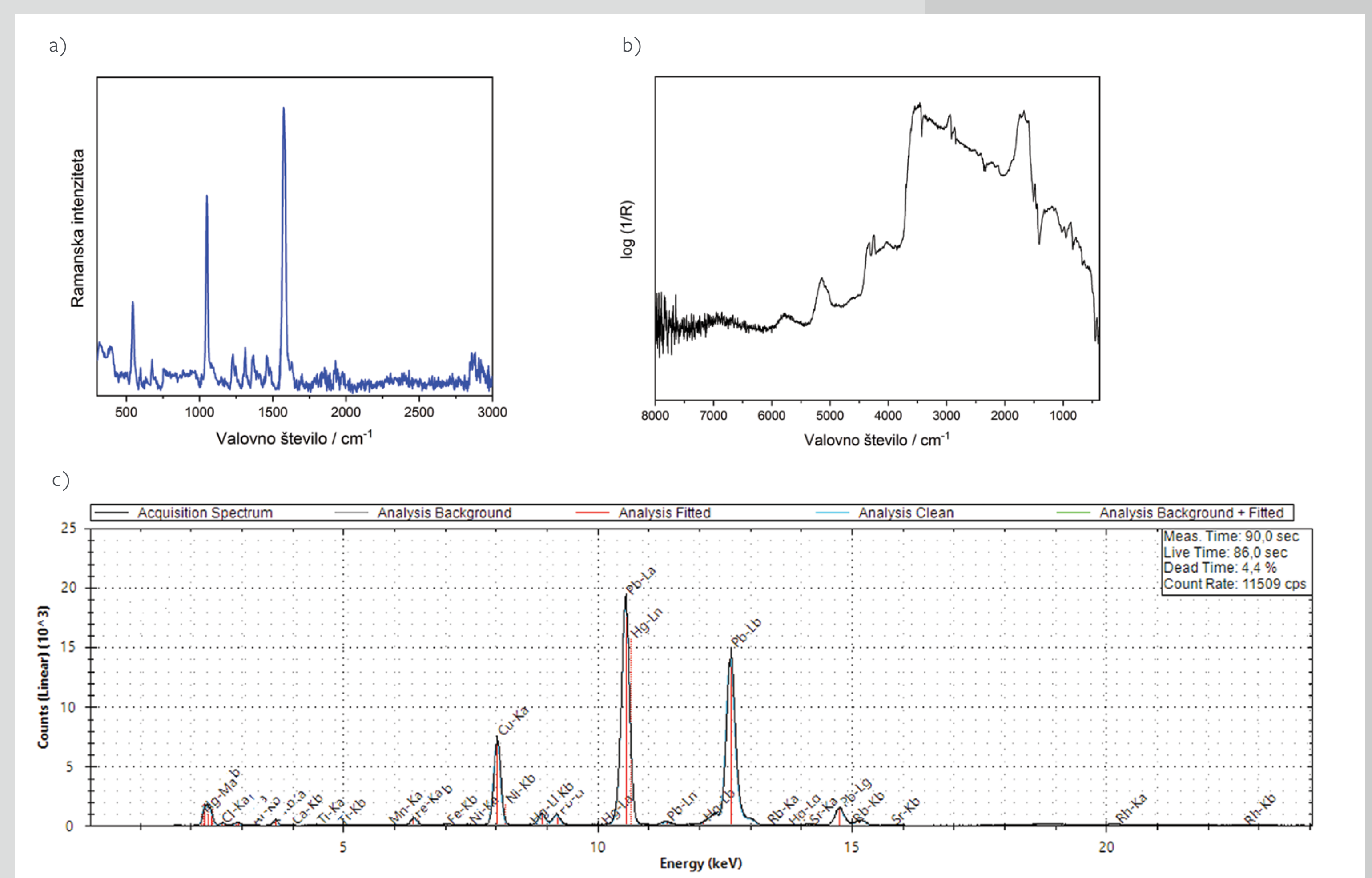
Slika 2: Preiskava s prenosnim XRF (Foto: Klara Retko)

Slika 3: Preiskava s prenosnim infrardečim spektrometrom (Foto: Maša Kavčič).

Slika 4: Izbrana lokacija 12 (Foto: Arhiv ZVKDS).

Slika 5: Rezultati analiz lokacije 12; a) ramanske spektroskopije, kjer smo določili svinčovo belo in indigo, b) infrardeče spektroskopije, kjer smo določili oljno komponento, kalcijev sulfat dihidrat (sadra), glinene materiale (kaolinit), karboksilat (najverjetneje Pb²⁺), svinčovo belo, c) XRF-spektroskopije, kjer smo določili Pb, Cl, Cu, Ca, (Fe, K, Ti, Sr, Hg), [S]. (Foto: Klara Retko, Maša Kavčič, Lea Legan)